

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 49/22
Luxemburgissa 22.3.2022

Tuomiot asioissa C-117/20 bpost
ja C-151/20 Nordzucker ym.

**Rikosoikeudellisten menettelyjen ja seuraamusten päällekkäisyys
kilpailuoikeudessa: unionin tuomioistuin täsmentää unionin oikeuden tarjoamaa
suoja kaksinkertaista syytteeseen panemista vastaan**

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (jäljempänä perusoikeuskirja) määrätään, että ”ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti”. Kahdessa tänään annetussa tuomiossa unionin tuomioistuin lausuu tämän kaksoisrangaistavuuden kiellon (jota kutsutaan myös ne bis in idem -periaatteen) tarjoaman suojan laajuudesta kilpailuoikeudessa.

Asia bpost

Kaksi kansallista viranomaista määräsi bpost-yhtiölle sakkoja. Heinäkuussa 2011 postialan sääntelyviranomainen, joka totesi, että bpostin vuodesta 2010 lähtien soveltama alennusjärjestelmä syrji sen tiettyjä asiakkaita, määräsi bpostille 2,3 miljoonan euron sakon. Maaliskuussa 2016 Cour d'appel de Bruxelles (Brysselin ylioikeus, Belgia) kumosi kyseisen päätöksen tuomiollaan, josta on tullut lainvoimainen¹, sillä perusteella, ettei kyseessä oleva hinnoittelukäytäntö ollut syrjivä.

Tällä välin joulukuussa 2012 Belgian kilpailuviranomainen määräsi bpostille lähes 37,4 miljoonan euron suuruisen sakon määräävän markkina-aseman väärinkäytön vuoksi, joka johtui kyseisen alennusjärjestelmän soveltamisesta tammikuun 2010 ja heinäkuun 2011 välisenä aikana. Bpost riitautti Cour d'appel de Bruxellesissä kyseisen toisen menettelyn säännöstenmukaisuuden ne bis in idem -periaatteen valossa.

Asia Nordzucker ym.

Itävallan kilpailuviranomainen on valittanut Itävallan ylimpään tuomioistuimeen menettelyssä, jossa se vaatii tuomioistuinta toteamaan, että saksalainen sokerintuottaja Nordzucker on rikkonut sekä unionin kilpailuoikeutta että Itävallan kilpailuoikeutta, ja määräämään toiselle saksalaiselle sokerintuottajalle Südzuckerille sakon samasta rikkomisesta. Kyseinen menettely perustuu muun muassa puhelinkeskusteluun, jonka aikana näiden kahden yrityksen edustajat keskustelivat Itävallan sokerimarkkinoista. Saksan kilpailuviranomainen oli jo maininnut kyseisen puhelinkeskustelun lopullisessa päätöksessä. Kyseisessä päätöksessä Saksan kilpailuviranomainen totesi, että molemmat yritykset olivat rikkoneet sekä unionin oikeutta että Saksan kilpailuoikeutta, ja määräsi Südzuckerille 195,5 miljoonan euron sakon.

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto muistuttaa molemmissa asioissa, että ne bis in idem -periaatteen soveltaminen edellyttää kahden edellytyksen täyttymistä: yhtäältä on oltava olemassa aikaisempi lopullinen päätös (bis-edellytys) ja toisaalta, että aikaisempi päätös ja myöhemmät menettelyt tai päätökset koskevat samoja tosiseikkoja (idem-edellytys).

¹ Tämä tuomio annettiin sen jälkeen, kun unionin tuomioistuimelle oli esitetty ennakkoratkaisupyyntö (tuomio 11.2.2015, bpost, [C-340/13](#)).

Unionin tuomioistuimien täsmentää, että **kilpailuoikeudessa, kuten muillakin unionin oikeuden aloilla, arvioitaessa sitä, onko kyseessä sama rikkominen (idem-edellytys), merkityksellinen kriteeri on tapahtuneiden tekojen samuus**, ymmärrettynä joukkona konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, jotka ovat johtaneet kyseisen henkilön lopulliseen vapauttamiseen tai tuomitsemiseen. Se muistuttaa kuitenkin, että perusoikeuksien, kuten kaksoisrangaistavuuden kiellon (ne bis in idem -periaate) tarjoaman suojan, käyttämisestä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla, jos kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä kunnioitetaan, jos rajoitukset ovat välttämättömiä ja jos ne vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita.

Asia bpost

Unionin tuomioistuimen mukaan perusoikeuskirjan tarjoama suoja **ei ole esteenä** – kun otetaan huomioon tämä mahdollisuus rajoittaa ne bis in idem -periaatteen soveltamista – sille, että yritykselle määrätään seuraamus **kilpailuoikeuden rikkomisesta**, kun sen osalta on samojen tosiseikkojen perusteella **jo tehty** lopullinen päätös **alakohtaisen sääntelyn** (esimerkiksi bpostin toimintaa sääntelevän postialan sääntelyn) **rikkomisesta**. Tämän menettelyjen ja seuraamusten päällekkäisyyden **edellytyksenä** on kuitenkin se, että on olemassa **selkeitä ja täsmällisiä sääntöjä**, joiden perusteella voidaan ennakoita, mitkä toimet ja laiminlyönnit voivat olla menettelyjen ja seuraamusten päällekkäisyyden sekä **kahden toimivaltaisen viranomaisen välisen yhteensovittamisen** kohteena. Lisäksi molemmat menettelyt on oltava toteutettu riittävän yhteensovitetusti ja **ajallisesti lähellä toisiaan ja määrättyjen seuraamusten kokonaismäärän on vastattava rikkomisten vakavuutta**. Muussa tapauksessa toisena toimiva viranomainen loukkaa menettelyn aloittaessaan kaksoisrangaistavuuden kieltoa.

Asia Nordzucker

Unionin tuomioistuimen mukaan ne bis in idem -periaate **ei ole esteenä** sille, että jäsenvaltion kilpailuviranomainen toteuttaa yritystä koskevan menettelyn ja määrää sille sakon rikkomisesta sellaisen **käyttäytymisen** perusteella, jolla on ollut **kilpailua rajoittava tarkoitus tai vaikutus tämän jäsenvaltion alueella**, vaikka **toisen jäsenvaltion kilpailuviranomainen on jo maininnut tämän käyttäytymisen lopullisessa päätöksessä**. Unionin tuomioistuin korostaa kuitenkin, että **viimeksi mainittu päätös ei saa perustua toteamukseen kilpailua rajoittavasta tarkoituksesta tai vaikutuksesta ensin mainitun jäsenvaltion alueella**. Mikäli näin sen sijaan on, **toinen kilpailuviranomainen, joka aloittaa kyseiseen tarkoitukseen tai vaikutukseen liittyvän menettelyn, loukkaa kaksoisrangaistavuuden kieltoa**.

Viimeisessä kyseisessä asiassa esitetyssä kysymyksessä unionin tuomioistuimelta tiedustellaan, sovelletaanko ne bis in idem -periaatetta menettelyissä, joissa on kyse sakoista vapauttamista tai niiden lieventämisestä koskevan ohjelman soveltamisesta ja joissa ei määrätä sakkoa. Unionin tuomioistuin toteaa tältä osin, että ne bis in idem -periaatetta voidaan soveltaa kilpailuoikeuden soveltamista koskevaan menettelyyn, jossa asianomaisen osapuolen sakoista vapauttamista tai niiden lieventämisestä koskevaan kansalliseen ohjelmaan osallistumisen vuoksi voidaan vain todeta, että kilpailuoikeutta on rikottu.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomioiden ([C-117/20](#) ja [C-151/20](#)) koko teksti ja niiden tiivistelmät julkaistaan CURIA-sivustolla tuomioiden julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

www.curia.europa.eu